

Jaarverslag Stichting Pastoraat Werkers Overzee 2006

“Aanwezig en aandachtig...”

Doelstelling Stichting Pastoraat Werkers Overzee:

“De SPWO wil zijn diensten aanbieden aan medewerkers van bagger-, aannemers- en constructiebedrijven mensen op werklocatie in het buitenland. De vaste pastor in dienst van de SPWO is in allerlei situaties onafhankelijk gesprekspartner, ongeacht de geloofs- of levensovertuiging van de betrokkenen. Dit pastorale werk wordt gedaan vanuit een oecumenisch-christelijke inspiratie met het oog op meer welzijn voor de individuele werknemers binnen de werkomgeving van hun bedrijf.”

In hoogte- en dieptepunten...

“Pastoraat is ‘even het leven in zijn hoogte- en dieptepunten delen’. Dat gebeurt niet alleen aan boord in de kombuis aan tafel of in de bar, maar soms ook in de disco of de auto. Pastoraat is ook ‘samen verhalen’. Dat gaat het beste

als je elkaar niet steeds recht in de ogen hoeft te kijken. Aan de reling of op de brug samen de verte in kijken... en het verhalen begint. Pastoraat is ook ‘samen ontdekken waar het in het leven om draait’. Sommigen noemen dan de naam “God!?”; anderen niet. Zo'n gesprek gaat met horten, stoten en poëtische taal. Ik zoek dan vaak naar beelden, metaforen of symbolen om het onzegbare en het geheim van iedere mens in alle respect toch te benaderen.

En verder is pastoraat 'afwachten!'

Afwachten, omdat de weg verder naar het alledaagse leven een individueel proces is. De pastor hoeft daar niet altijd bij te zijn. Ik heb namelijk te maken met volwassen mensen die instaan voor de keuzes en de afspraken die ze in het leven maken. Ik neem ze niet aan de hand als ze hun leven willen veranderen..."

Dit vertelde in 2005 Toon van de Sande, onze pastor, bij de opening van de tentoonstelling 'Kerken en Werken Overzee' van het Nationaal Baggermuseum te Sliedrecht.

Pastoraat op deze manier is doorgaans vrolijk, ongedwongen maar zinvol werk.

Ontwikkelingen

De SPWO heeft een jarenlange ervaring met dergelijke bezoeken aan werkers in het buitenland. De pastor organiseert zijn reizen in overleg met de betrokken bedrijven, bezoekt daarna de werkers en laat het leven op zich afkomen. Tien jaar geleden was de slogan van de SPWO “In Nederland wordt aan u gedacht.”

Veel gespreksonderwerpen dienden zich vroeger vanzelf aan: de lange periode werken en het korte verlof, de communicatie met het thuisfront, de contrasten in het verre buitenland en de persoonlijke keuzes in het leven.

De aanwezigheid van de pastor is echter nog steeds een welkome afwisseling in de dagelijkse routine en de lange tijd van huis.

Maar toch is er in een korte tijd het een en ander veranderd in ‘de bagger en de bouw’. De uitzendtermijnen zijn korter geworden en de communicatiemogelijkheden zijn enorm toegenomen. Iedereen kan elke dag contact met thuis onderhouden. Voor nieuws over Nederland is geen pastor meer nodig.

De afgelopen jaren hebben we het karakter van het werk van de SPWO langzamerhand zien veranderen.

Een ander in het oog lopend feit is dat de pastor een keer werd uitgenodigd om na een schokkende gebeurtenis assistentie te verlenen. Hij heeft toen iets toegevoegd aan de hulp die normaal vanuit het bedrijf werd georganiseerd. Zo’n uitnodiging bereikte hem na die ene keer vaker. Sindsdien kon je twee soorten reizen onderscheiden: ‘gewone’ reizen en

reizen op uitnodiging. Er brak voor de pastor, de bedrijfstak en het bestuur een tijd aan dat ervaring opgedaan moest worden met het onderscheid tussen en het specifieke karakter van die verschillende activiteiten. Reflectie op de steeds nieuwe ervaringen was nodig. Studie, discussie, overleg en training waren nodig om het werk van de pastor te definiëren en de specifieke verantwoordelijkheden af te bakenen.

In 2006 is de situatie zo dat, als er iets schokkends is gebeurd, de mensen van het bedrijf met het idee komen: “Nu kan de pastor van dienst zijn”. Daarna wordt hij uitgenodigd. In het geval van een ernstige calamiteit door het crisisteam van het bedrijf en in andere gevallen door het projectmanagemant ter plaatse. In alle gevallen stemt hij zijn werkzaamheden af met de verantwoordelijke personen van het bedrijf. De regie van de activiteiten ligt altijd bij het betrokken bedrijf. De pastor werkt ondersteunend en kent zijn eigen grenzen.

Door onze bezinning hebben we ontdekt dat de pastor het werk van de SPWO alleen kan doen als er een evenwicht is tussen bovengenoemde twee soorten reizen.

De gewone reizen zijn de voorwaarde voor ondersteuning in tijden van crisis, omdat de pastor al gekend is en bekend met de situatie in de bedrijfstak. Maar we hebben ook ontdekt dat de ervaringen opgedaan in de crisisreizen de kwaliteit van de ‘gewone’ reizen verhoogt. Er moet een evenwicht zijn.

Balans

Omdat we denken die balans gevonden te hebben en het karakter en de afbakening van het werk nu helder is, is het goed om de grote lijnen van het werk na een crisis te schetsen.

Bij crises moet je bijvoorbeeld denken aan dodelijke ongevallen, ernstige ongelukken, traumatische ervaringen en gevoelens van machteloosheid bij mensen die niet hebben kunnen helpen. Het afgelopen jaar zijn 70 % van de reizen besteed aan dit soort werk.

Na een ongeval of in een crisis lijkt alles anders. Het alledaagse leven van werken en rusten is verdwenen. Mensen denken vaak in zo'n geval dat ze als persoon anders zijn geworden. Hun eigen gedrag komt hen vreemd over. Ze staan van zichzelf te kijken. Vaak worstelen ze met gevoelens van schuld: "Had ik het niet aan kunnen zien komen?", "Hadden we het kunnen voorkomen?" Ze twijfelen aan zichzelf.

In die gevallen is het heel bevrijdend als iemand hen erop wijst dat niet zij of hun gedrag abnormaal zijn, maar dat de situatie abnormaal is. De pastor drukt het nog sterker uit: "Het zou niet menselijk zijn, als je dergelijke gevoelens niet zou hebben..."

Dit is de eerste geruststelling die iemand van buitenaf, die de pastor toch is, mensen kan aanreiken.

Daarna volgen er doorgaans talrijke en intensieve gesprekken. Het is niet zo dat die gesprekken altijd bewust georganiseerd worden. Veel contact is soms maar vluchtig, maar niet minder intens.

Voor al dat werk blijft de pastor een periode van minstens drie dagen aan boord of op het werk. Hij probeert dan, ook samen met de andere werkers ter plaatse, er achter te komen wie er doorheen zit door de schokkende ervaringen en de crisis en daardoor niet meer verantwoord kan functioneren.

Deze mensen adviseert hij deskundige hulp te zoeken. Hij weet wat het bedrijf in dit soort situaties kan aanbieden. Veel deskundige hulp kan de pastor zelf niet geven. Hij moet zijn grenzen kennen, want hij is namelijk zelf geen arts, psycholoog, advocaat of traumatoloog. De pastor heeft wel oog voor het welzijn van mensen in het algemeen en zicht op de grenzen die iedereen heeft. Dat hoort bij zijn eigen professionaliteit.

Op het einde van zo'n bezoek wordt hij meestal met het verlangen geconfronteerd dat er ook iets 'gedaan' moet worden. Deze wens leeft zowel bij de westerlingen, bij de lokale werkers als bij Philipino's. Alleen wordt door

deze laatsten dit verlangen op een andere manier onder woorden gebracht.

Als collega's namelijk niet naar het ziekenhuis of een begrafenis kunnen, willen ze wel graag het gebeurde op een of andere wijze ritueel afsluiten, voordat ze hun leven en werken weer oppakken. Op dit terrein kan de pastor uitdrukkelijk iets doen.

Hij gebruikt, met inachtneming van de vertrouwelijkheid, zijn opgedane ervaringen en verwerkt deze in een viering van meditatie en gebed voor de gestorvene of de zwaar gewonde, voor zijn familie thuis en zijn collega's op het project. Tevens brengt hij in zo'n dienst ter sprake met welke instelling het werk weer ter hand genomen kan worden. Uitdrukkelijk wordt stil gestaan bij thema's als 'professionaliteit, veiligheid, collegialiteit en verantwoordelijkheid'. In het Engels wordt zo'n viering 'Memorial and Blessing' genoemd.

Voor de pastor is deze dienst een goede afsluiting van zijn aanwezigheid. Ook de mensen die met het werk verder gaan, beschouwen zo'n bijeenkomst als een nieuwe start. "Het is goed zo!" In meditatie en gebed kan meer gezegd worden dan normaal: de pastor kan "the voice of the voiceless" zijn, de stem van de stemlozen.

Gevolgen

Omdat de crisisreizen niet te plannen zijn en er vaker een beroep op de pastor wordt gedaan, is het sociale leven van de pastor meer onder druk komen te staan. Zijn taak is zwaarder. Het werk in zijn geheel is minder vrolijk, maar intensiever geworden : Crisis situaties vragen om een verdieping in aanpak en contact met de betrokkenen.

Het bestuur heeft deze extra druk tijdig opgemerkt en ter bescherming van de pastor een aantal maatregelen genomen. Na een crisisreis heeft hij recht op een week rust. Hij neemt dan geen vrij, maar kan zijn tijd en energie besteden aan contacten met het bedrijf over verwerking en nazorg. Hij kan tijd vrijmaken voor zijn eigen recuperatie. Als hij dat niet zou doen, loopt hij ook het gevaar op te branden.

In die week van nazorg, meditatie en reflectie én in zijn vakantie wordt er in voorkomende gevallen een beroep gedaan op Henry Bouwman, de vorige pastor van de SPWO. Beide pastores kennen elkaar goed en zitten qua visie en inspiratie op dezelfde lijn. Dat is een voorwaarde voor deze samenwerking. Henry heeft het afgelopen jaar een keer deze taak overgenomen bij de opvang van iemand die vrijgekomen was na een kidnaping. Toon en Henry gaan het komende jaar samen naar een training om hun visie en de manier van handelen nog meer op elkaar af te stemmen.

Het grootste gevolg van de huidige vorm van werken van de SPWO is dat de pastor midden in de bedrijfstak staat. Zijn werk wordt niet meer gezien als een 'luke', maar als een aanvulling op het werk van de bedrijven als het gaat over het welzijn van de werkers buitenaf.

Daardoor heeft de pastor meer contacten gekregen door alle lagen van de bedrijfstak heen.

De bedrijfstak heeft door deze samen-

werking onmiskenbaar ook aan kwaliteit gewonnen. Aandacht voor het welzijn van de mensen buiten, daar gaat het om in welke situatie dan ook.

Wij willen de betrokken bedrijven, kerken, organisaties en stichtingen danken voor hun voortgaande materiële en immateriële steun. Dankzij die steun kan de Stichting nog steeds blijven voortbestaan en geven wat in deze tijd steeds meer nodig blijkt: *aandacht*.

Overzicht van de werkzaamheden van de pastor:

Bezochte landen: 12

Nederland, Frankrijk, Spanje, Noorwegen, Brazilië, Dubai, Nigeria, Ghana, Zweden, Oman, Bahrain, Qatar.

Bezoeken: 122

Projectkantoren	25
Hopperzuigers	18
Snijkopzuigers	11

Waterinjectievaartuigen	1
Boosters/Bakkenladers	1
Backhoes	1
Zelfvarende Bakken	3
Steenstorters	4
Steenstortpontons	4
Kraanpontons	1
Werkplaatsen	10
Ondersteunende Vaartuigen	35
Tunnelproject	1
Storten	7

Gebedsvieringen: 17

Overnachtingen: 85

Aan boord:	41
In hotel:	18
Guesthouse:	21
Vliegtuig:	5

Werkdagen buitenaf: 98

Buiten Europa:	53
In Nederland:	20
In Europa:	25

Crisispastoraat:	50	
Op schepen en projecten		40
Nazorg Nederland		10
Werkzaamheden in Nederland:	104	
Reisvoorbereiding:		8
Contact met bedrijven:		20
Reisverslagen:		4
Ondersteuning bestuur:		14
Administratie, Correspondentie, Studie, PR:		32
Diepgang: artikelen en eindredactie:		20
Kerk Wereldwijd		6

Toelichting

- Het aantal van 50 dagen ‘Crisispastoraat’ valt onder de werkzaamheden buitenaf. De reis naar Nigeria en Ghana had door plaatselijke omstandigheden het karakter van een crisisreis, hoewel de pastor niet uitdrukkelijk daarvoor was uitgenodigd. Hij raakte in die situatie verzeild en zijn inbreng werd desondanks op prijs gesteld.
- Met de nazorg na een crisisreis wordt bedoeld het bezoeken van de familieleden en de aanwezigheid met de bemanning op de crematie of begrafenis. Ook valt daaronder de overdracht van ervaringen naar de afdeling Personeel die daarna andere deskundige hulpverleners inschakelt.

- Op uitdrukkelijk verzoek van (een deel van) de bemanning kan er een gebedsdienst georganiseerd worden. Deze diensten hebben een sober en meditatief karakter, waarin een schrifttekst centraal staat. Een reis in verband met een crisis wordt afgesloten met een “Memorial and Blessing”
- Het kwartaalblad Diepgang wordt mede door de SPWO uitgegeven en verspreid over de gehele Nederlandse Koopvaardij, Diepzeeverij en de Natte Waterbouw. Toon schrijft er regelmatig artikelen in en verzorgt de eindredactie.

Bestuurszaken

Op de jaarlijkse novembervergadering van het Algemeen Bestuur met de hoofden P&O van de bedrijven en een afgevaardigde van de VBKO blijkt de nauwe betrokkenheid van die bedrijven met het werk van de Stichting.

Het Dagelijks Bestuur heeft in 2006 een andere bestuursstructuur voorgesteld. Het voorstel om voortaan nog maar met één bestuur te werken, is aanvaard. Vanaf 2007 is er dus één bestuur, dat minimaal vier keer per jaar vergadert. Daarnaast wordt er ieder jaar een themabijeenkomst georganiseerd waarvoor ook de hoofden P&O en andere belangstellenden worden uitgenodigd.

Voor het eerst ontving de SPWO in 2006 financiële bijdragen van IPS Group of Companies, van Damen Marine Services BV, van Snijder Heavy Equipment, en van Rederij Waterweg. Bovendien kwam het verheugende bericht dat het bestuur van het O&O-Fonds Waterbouw besloot een bedrag voor SPWO in haar begroting van 2007 op te nemen!

Een aanvraag bij de Bibliotheek voor Varenden werd gehonoreerd met een eenmalige subsidie voor de voortgang van Diepgang.

Op aanraden van de ABN/AMRO werd in juli een deel van het vermogen van de SPWO op een speciale spaarrekening gezet.

Zowel penningmeester als pastor hebben zich er in 2006 voor ingezet dat al deze financiële successen werden behaald!

Om pastor Toon van de Sande beter terzijde te kunnen staan, werd een klankbordgroep gevormd. Voortaan zullen Henry Bouwman, Jabuk Koopmans en Dineke Spee minstens een keer per jaar met Toon overleggen over zijn reilen en zeilen.

De contacten met het bisdom Rotterdam werden verstevigd. Afsproken werd dat Bisschop Van Luyn in 2007 een branche-bezoek zal brengen om beter zicht te krijgen op het werk van de SPWO.

In het afgelopen jaar werd afscheid genomen van de bestuursleden: Corry van Straten, Cees Koornneef en Cees Visser.

Financiën

	Kosten Baten per 31.12.06	Budget 2006	Budget 2007
Salariskosten etc, Pastor	60.901	65.100	66.000
Kosten Nederland	5.011	4.500	4.000
Bezoekreizen	474	1.000	1.000
Ontwikkeling en Opleiding	0	2.500	2.500
Informatie en communicatie	4.772	6.000	4.500
Totaal lasten	71.159	79.100	77.500
Rente-Ontvangsten	3.960	3.000	3.000
Bijdragen	87.775	70.000	77.710
Totaal Baten	91.735	73.000	80.710
(Batig)/Nadelig saldo	20.576	Nadelig 6.100	3.210

Historisch Verloop Stichtingsfonds					
31.12	2002	2003	2004	2005	2006
	163.688	2144.939	134.466	135.867	156.443

Bestuur

Dagelijks bestuur in 2006:

Voorzitter:

Joep Athmer 0653828473
Burgemeester Vogelslaan 126 013.5215239
5062 KT Oisterwijk

Secretaris

Dineke Spee 033.4801949
Kraailand 38
3828 HT Hoogland

Penningmeester:

Daan de Ridder 0343.518115
Bosstraat 54
3971 XG Driebergen

Vice Voorzitter:

Vanuit Protestantse Kerk Nederland:
Kees Deelen 0184.682976
Burg. Dekkingstraat 2 010.4478444
2959 BD Streefkerk

Vanuit Protestantse Kerk Nederland:

Jabuk Koopmans 050.3095503
Kooistukken 3 050.3613237
9761 JZ Eelde

Vanuit Boskalis:

Joep van Sloten
Boskalis 078.6969000
Postbus 43
3350 AA Papendrecht

Vanuit Van Oord:

Bas Maats 070.3922503
Koningin Wilhelminalaan 24 0183.664200
2264 BM Leidschendam

Vanuit Baggerbedrijf De Boer:

Cees van de Graaf jr. 0184.411999
Dr. Langeveldplein 11
3361 HE Sliedrecht

Overige bestuursleden:

Vanuit Protestantse Kerk Nederland:

Henry Bouwman 053.4316180
Van Kolstraat 7
7521 BD Enschede

Vanuit de Rooms Katholieke Kerkprovincie

Lex van Deelen 0626024720
Sluiskant 28
2265 AB Leidschendam

Aangesteld door Mgr. A.H. van Luyn, bisschoppelijk referent voor varenden:

Corry van Straten 070.3689604
Aronskelkweg 85
2555 GD 's-Gravenhage

Anton Kersten 0182.590630
Interbeton
Postbus 414
2800 AK Gouda

Adviseur:

Age Smilde 078.6315883
Van Bleyenburgerstraat 30
3311 LB Dordrecht

Leden van Verdienste

Rinus Grashoff 0180.616844
Hillie Grashoff – van Vulpen
Spits 35 2991 DL Barendrecht

Jelle Elzinga 0182.501634
Julianalaan 105
2851 XJ Haastrecht

Ter informatie:

De bestuursomvang is statutair minimaal 9 leden, waarvan uit de grote landelijke kerken ieder 2 vertegenwoordigers in het bestuur zitting hebben. De overige bestuursleden hebben zitting op persoonlijke titel en worden aangezocht op voordracht van bestuursleden van betrokken bedrijven.

De Pastor van de SPWO is

Toon van de Sande 0181.633008
Kiwigaard 3 0650520817
3206 AS Spijkenisse
E-mailadres: toonvandesande@hetnet.nl

Tenslotte

Wij spreken wij de wens uit, dat ook in dit lopende jaar 2007 het een en ander in alle gevarieerdheid, geïnspireerd en met Zegen zich mag voltrekken.

Het bestuur van de SPWO.
April, 2007